

CAPUT XVIII.

De Cantu ecclesiastico.

I. A primordiis Ecclesiae Psalms et Hymnos in conventu fidelium decantatos fuisse, ex fide vetustissimorum Scriptorum magnus Baronius demonstravit, et post eum Cardinalis Bona in libris *de divina Psalmodia*, aliisque plures. *De hymnis et psalmis canendis*, inquit Augustinus *Epist. 119.* ipsius Domini et Apostolorum habemus documenta et exempla et praecepta. Sed et Plinius ethnicus Scriptor de cantu primorum Christianorum testimonium perhibuit in Epistola ad Trajanum, qua eorum mores describens ait: *solitos fuisse stato die ante lucem convenire, et carmen Christo quasi Deo dicere secum invicem, alterna videlicet modulatione.* S. Gregorius Magnus, ut omnes norunt, cantum planum in Ecclesia Romana instituit, quique in divinis ministeriis cantare deberent in Synodo Romana A. D. 595. constituit. Insignis est ea de re S. Gregorii Epistola XLIV. Lib. IV. Ipse quoque S. Gregorius collegium Cantorum in Ecclesia Romana instituit, quod *Schola Cantorum* vocatum est. Exinde Romanus cantus ab ejus restitutore Gregorianus appellatus, per omnem ferme Europam protendi coepit. Ipso Gregorio adhuc superstite, S. Augustinus Anglorum Apostolus, si Johanni Diacono in vita S. Gregorii Lib. II. cap. VII. fides est habenda, in Britanniam Romanum cantum induxit. Insuper Pipino pelente, cantus Romanus in Gallias derivatus est, annuente Paulo I. Romano Pontifice, qui datis ad Pipinum litteris, *Antiphonale*, et *Responsale* misit: ac Pipino rogante, monachos in cantu Romano per Simeonem Scholae Cantorum priorem edocendos curavit, ut ipse Paulus Pontifex tradit in epistola ad eumdem Pipinum.

II. Ad Scholam, seu collegium Cantorum Romanae Ecclesiae convertenda est oratio. Certas iis regulas dedit S. Gregorius. A. D. 595., statuitque ut ex ordine Sub-

diaconorum essent. Primus hujus collegii, *Primicerius*, seu *Prior Scholae* in antiquis monumentis appellatur. Primicerii munus erat, ordinem psallendi in choro pro solemnitate dierum praefigere, et *Acolythis*, *Exorcistis*, *Psalmistis*, atque *Lectoribus* praeesse. Primicerius Scholae Cantorum Episcopali dignitate aliquando insignitus fuit. Nonnulli Primicerii ab Andrea Adamo recensentur, Episcopalibus insulis ornati. Longius, quam par esset, vagarer, si varia de cantu ecclesiastico, ac de iis, qui media aetate de eo egerunt, in medium afferrem. Unus inter omnes excelluisse hac arte dicitur Guido Arethinus, monachus Pomposianus, qui sex illas syllabas, quibus in cantu utimur, invenisse fertur. Sane in codicibus Saeculi XI., libri Liturgici, ut *Antiphonaria*, *Missalia*, et alii ejuscemodi, cum notis musicis reperiuntur, quarum notarum specimen edidere Hugo Menardus in *notis ad Sacramentarium* pag. 78., et Mabillonius in *Annal. Bened.* t. IX. p. 632. qui de notulis musicis caudatis saeculo IX. loco litterarum alphabeti substitutis, animadversiones nonnullas elaboravit. Idem non semel in magnis Annalibus Benedictinis de cantu ecclesiastico saeculi X. et XI. meminit.

III. Ad Scholam Cantorum quod rursus pertinet, aedes in quibus Cantores Romae degebant, olim *Orphontrophium* appellabantur. Indumenta Cantorum usque ad saeculum IX. fuere, ut observat Cardinalis Thomasius in *disquisitione de Antiphona ad introitum Missae* pag. XIII. Lib. III. cap. IV. *alba, nimirum tunica linea talaris, et planeta, seu casula.* Amalarius in libris de Ecclesiasticis officiis Lib. III. cap. IV. agit de vestimento Cantorum, ex quo colligitur, Cantores *lino vestitos fuisse*, idest tunica talari linea, et casula, per quam, inquit, possumus intelligere ipsos labores. Saeculo XII. alias mos de indumentis Cantorum invaluit. Planetas enim non amplius gestabant; sed ornamenta inferioris gradus Clericis communia inductabant, ut liquet ex Honorio Augustodunensi *Gemmae Animae* Lib. II. cap. CCXXVI. *nimirum superhumerales, albam tunicam, lineam talarem, et balteum ad tu-*

niam praecingendam. Mox vero idem Honorius tradit, propriam Cantorum vestem fuisse *cappam*, quae postmodum *pluviale* dicta est. Ex his igitur intelligis, quam im- merito in cantus Ecclesiastici antiquitatem, ac usum de- bacchati fuerint Wiclefistae, eosque secuti Calvinus, cae- terique novatores, quorum deliramenta alias a viris do- ctissimis, ac pie catholicis explosa sunt.

EXPLICIT LIBER QUARTUS.

LIBER QUINTUS

DE VESTIBUS, ET VASIS.

CAPUT I.

De Amictu.

I. Primum locum inter sacra indumenta pro Missae Sacrificio tenet *Amictus*, qui in vetustis libris Liturgicis appellatur *Anaboladium* et *Anabolagium*. In Missa Illyrici *Amictus* et *Ephod* dicitur; nam precationis ad eum su- mendum hic est titulus: *ad induendum Ephod vel Amictum*. In Missa Ratoldi *superhumeral* nuncupatur, ita pa- riter apud Alcuinum de *Divino officio cap. 39*. Petrus Le Brun Tomo I. *Explicationis Missae pag. 42*, notat ami- ctum sequori aevo in plerisque Ecclesiis tamquam or- natum, poenitentiali sacco suffectum, consideratum suis- se. Haec vestis post albam et cingulum induebatur, quod ex Ordinibus Romanis perspicuum est, et hic usus adhuc perseverat in Ecclesia Lugdunensi, et Mediolanensi, ut adnotavit Martenius. Variae porro identidem ad induen- dum amictum preces occurunt, quae tamen in senten- tiam eamdem, ac ferme in eadem verba convenient. In Missa tempore Caroli Magni exarata: *Circumda me, Domine, laetitiae, et fidei armis*, ut ab iniuriam erutus sa- gittis, valeam aequitatem, et justitiam custodire. In manu- scripto Pontificali Prudentii Trecensis Episcopi: *Pone, Domine, amictum salutarem in capite meo, ad expurgandas,*